

Bomen - Quercus Robur - Acer Campestre - Fraxinus Excelsior - Sorbus Aucuparia - Betula Pendula	Struiken drogere gronden - Sambucus Nigra - Corylus Avellana - Rhamnus Frangula - Euonymus Europaeus - Crataegus Monogyna - Amelanchier Lamarckii	Struiken nattere gronden - Sambucus Nigra - Corylus Avellana - Prunus Spinosa - Rhamnus Cathartica - Viburnum Opulus - Prunus Padus - Cornus Sanguinea	Overige landschapsbeplanting - Bestaand bosgebied - Bloemrijk grasland - Historische akkervegetatie	Compositie 5 stedenbouw bv Compositie 5 Compositie 5 stedenbouw bv Boschstraat 35 4811 GB Breda telefoon 076-5225262 e-mail info@c5s.nl website www.c5s.nl N Schaal : 1:1000 Papierformaat: A2 0m10m20m30m40m50m	Landgoed Havikshorst Beplantingsplan Opdrachtgever : Mevr Lamberti Projectnummer : 171944 Gemeente : Rucphen Id./nr. : 171944j13 Getekend : 14-06-2019 J.B. Status :
--	--	---	--	---	---

Compositie 5 stedenbouw bv

Boschstraat 35

4811 GB Breda

076 – 5225262

info@c5s.nl

www.c5s.nl

20083802

telefoon
email
internet
kvk Breda

MEMO

Project : 171944
Opdrachtgever : Mevr. Lamberti
Contactpersoon : Mw. R.M.J.F. Lamberti
Datum : 14-06-2019
Referentie : Landgoed Havikshorst
Onderwerp : Beheerplan en beplantingsplan landgoed
Behandeld door : Dhr. ir. J. Borsje

Aanleiding

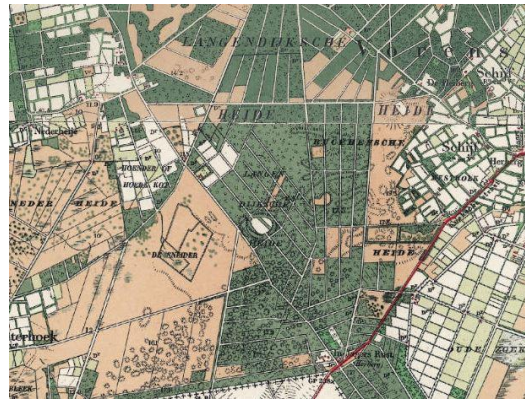
Op grond van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant dient voor nieuw op te richten woongebouwen bij landgoederen, per 1500m³, tenminste 2,5 ha grond te worden aangewezen als nieuwe natuur, waaronder mede begrepen een gebied waar een daadwerkelijke bijdrage aan de realisering van Natuur Netwerk Brabant wordt voorzien. In het beleid “Landgoederen, vandaag en morgen” van de gemeente Rucphen is opgenomen dat bestaande vegetatie en te ontwikkelen natuur wordt afgestemd op het historisch landgoed. Het plangebied is gelegen nabij historisch landgoed Jachthuis Schijf. Ook zal aansluiting moeten worden gevonden bij de vastgelegde natuurwaarden als aanwezig op de gronden van het te realiseren landgoed die in Natuur Netwerk Brabant zijn gelegen. Op basis van het provinciale en gemeentelijke beleid zullen eveneens voorzieningen moeten worden getroffen voor extensieve recreatie (waaronder parkeren). De bijdrage aan Natuur Netwerk Brabant, de realisatie van nieuwe natuur daarbuiten en het ontwerp van voorzieningen voor recreatie kunnen inzichtelijk worden gemaakt in een beplantings- en beheerplan voor de gronden die buiten het bebouwde erf (woning) zijn gelegen (terrein). Dit plan is vervolgens onderdeel van de juridische regeling.

Huidige situatie

De ‘natuur’ op het landgoed in de huidige staat bestaat grotendeels uit (voormalig) productiebos met soorten als grove den, eik en beuk. Op de open plekken in en rondom het bos staat voornamelijk jong opschot dat onregelmatig verwijderd wordt. Het veld centraal in het bos is enkele jaren geleden opgeschoond, het veld aan de zuidkant staat echter nog vol met redelijk hoog opschot (4-5m hoog). Van oudsher is dit echter een agrarisch perceel, dat al zeker sinds 1850 in gebruik is, ondanks dat in het bodemkundig onderzoek geconstateerd wordt dat dit perceel een zure veldpodzolgrond heeft.

Tussen het nieuwe landgoed/huidig landgoed Kniphorst en het landgoed jachthuis Schijf staat een afrastering, hierdoor is er wel een visuele interactie maar is het niet mogelijk om van landgoed Kniphorst naar het landgoed jachthuis Schijf te lopen. Het landgoed jachthuis Schijf is ook niet openbaar toegankelijk.

Cultuurhistorie Landgoed Dennenbos Jachthuis Schijf

Eind jaren '20 van de 20^e eeuw werd in opdracht van de rijke familie

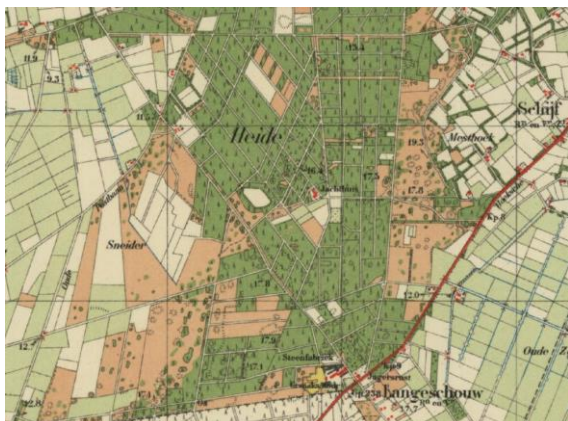
Carlier een landgoed opgericht ten zuidwesten van het dorp Schijf, op de Belgische grens.

*Langendijksche Heide anno 1875, nog volledig heide
Langendijksche Heide anno 1920, opkomst centrale bebossing*

Het landgoed is gebouwd op de Langendijksche Heide, een voormalig heidegebied wat begin 20^e eeuw steeds meer bebost raakte met productiebossen van dennenhout. Deze bebossing vond met name plaats op de hogere delen, in het midden van het heidegebied. De omliggende heidevelden blijven tot in de jaren '60-'70 bestaan en worden in die decennia omgevormd tot productiebos. Het totale landgoed kreeg de naam 'Dennenbos' en omvat circa 400ha natuurgebied en een jachthuis met stallen.

Het jachthuis met stallen werd gebouwd in 1928 naar ontwerp van architect Max Winders uit Antwerpen en vertoont zowel Traditionalistische, Um 1800-motieven als Expressionistische tendensen. Het

jachthuis ligt diep verscholen in de bossen van het eigen terrein van de familie Carlier, waarvoor het gebouwd werd. Het een- tot drielaags onderkelderde jachthuis heeft een L- vormige plattegrond en wordt gedekt door een samengestelde mansardekap met rode tuile du Nordpannen. Alle nokken zijn voorzien van zinken bolpironnen. De gevels zijn opgetrokken uit machinale baksteen, voorzien van decoraties als rollagen en eenvoudig reliëfmetselwerk. De naar het open veld voor het jachthuis gekeerde voorgevel is op de plint na wit geschilderd, de binnengevels zijn niet bewerkt. De voorgevel wordt gedomineerd door de

naar voren springende hoek met vierkante toren. De travée die de toren flankeert en de beide vensterassen om de hoek springen eveneens naar voren ten opzichte van de overige geveldelen. De toren bezit een onderdoorgang met gemetseld kruisgewelf over twee vakken.

Het jachthuis krijgt een centrale ligging op het landgoed, in het al beboste deel van de Langendijksche Heide. Daarbij wordt ook het landgoed rondom het jachthuis vormgegeven. De belangrijkste ingreep is het aanleggen van een open weide aan de voorzijde van het jachthuis. Wanneer het jachthuis vanaf de

de jaren '40

lange oprijlaan benaderd wordt, kijkt ter plaatse van deze weide het dichte bos en komt men op een open veld, waar het jachthuis als ensemble aan gelegen is. Hierdoor vormt deze weide een logisch eindpunt voor de oprijlaan en een soort podium voor het jachthuis. Deze open weide wordt in westelijke richting uitgebreid met open gebied; afwisselend heide en weide, zodat hier een verbinding ontstaat met het heidegebied 'de Sneider'. Deze verbinding is niet in een rechte lijn, zodat geen directe zichtverbinding ontstaat met het open heidegebied.

Het bosgebied op het nieuwe landgoed blijft verder grotendeels onveranderd. Direct rondom het jachthuis wordt de padenstructuur wat uitgebreid zodat hier kleinere ommetjes te lopen zijn. Verder van het jachthuis blijft de kenmerkende structuur van langgerekte bospercelen met lange brandgangen met dwarspaden overheersend. Deze structuur wordt ook toegepast op de volgende bosaanplant op de voormalige heidevelden, waardoor het landgoed van een mix van heide en bos in 1928 langzaam veranderd naar enkel bosgebied in de jaren '80. Bij deze bosaanplant worden ook grote delen van de weide en de volledige open verbinding naar het westen omgevormd tot bos. De open weide direct voor het jachthuis wordt hierdoor ongeveer de helft kleiner.

Tegenwoordig is het jachthuis een rijksmonument. Het heeft ~~Kenmerkend beeld van de productiebossen op het landgoed~~ ^{cultuurhistorisch belang als voorbeeld van een sociaal} economische ontwikkeling, met name de ontginning en stichting van landgoederen met agrarische functie nabij de landsgrens, tevens is het van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van jachthuis en boerderij. Het heeft architectuurhistorische waarde vanwege de bijzondere variant van de Traditionalistische stijl. Het complex is tevens van belang vanwege de gaafheid van met name het exterieur en de

hoogwaardige kwaliteit van de samenstellende onderdelen.

Landgoed Jachthuis Schijf anno 2018

Anno 2018 is het jachthuis en het omliggende landgoed in een fase van renovatie. Het landgoed heeft enkele tientallen jaren weinig onderhoud gekend en was daardoor compleet overwoekerd geraakt, alle open plekken waren dichtgegroeid en aan de bossen was een lange periode geen onderhoud gepleegd. Sinds enkele jaren heeft het Jachthuis een nieuwe

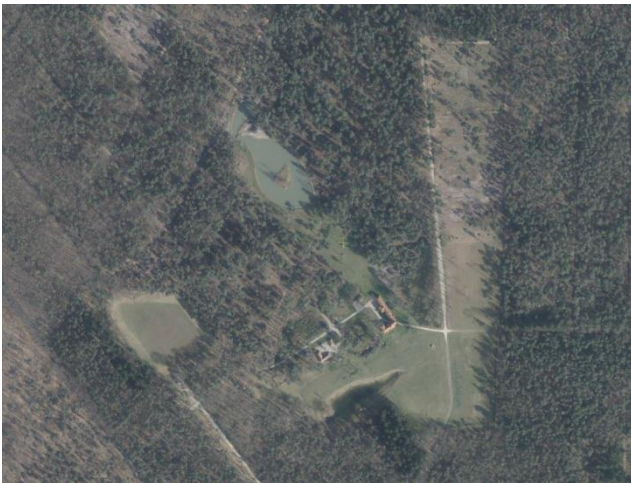
eigenaar die zowel het huis als het omliggende landgoed aan het renoveren is. Direct rondom het huis is een tuin aangelegd in Engelse landschapsstijl die terug valt op de historische inrichting. Deze landschapstuin vloeit over in grotere open structuren in het bos, waardoor een samenhangend ensemble is ontstaan en een geleidelijke overgang van de kern van het landgoed rondom het huis naar de omliggende bossen die deel uitmaken van het landgoed.

De bossen op het landgoed bestaan uit kenmerkende productiebossen uit de 20^e eeuw

met een monocultuur van grove den en eik.

Door de lange periode van een gebrek aan onderhoud is de biodiversiteit in dit bos sterk achteruit gegaan en het bos dicht gegroeid. Daarnaast heeft de Amerikaanse vogelkers, een invasieve exoot, zich tientallen jaren ongehinderd kunnen verspreiden, waardoor deze soort in grote getalen aanwezig was en is op het landgoed.

In de afgelopen jaren is intensief onderhoud uitgevoerd aan de bossen, waarbij de Amerikaanse

vogelkers zo veel mogelijk verwijderd is, percelen gedund zijn om een opener bos te krijgen en daarnaast ook percelen geheel gekapt om nieuwe natuur de kans te geven. Deze beheersmaatregelen zijn in overeenstemming met gebruikelijk natuurbeheer op de Brabantse zandgronden en komen ook sterk overeen met het beheermodel voor 'droog bos met productie' volgens het Natuur Netwerk Brabant (NNB).

De padenstructuur in deze bossen zijn rationeel, ze bestaan uit lange brandgangen met dwarspaden zoals deze veelvuldig voorkomen in de productiebossen. Rondom het Jachthuis in de

tuin zijn de paden juist geconcentreerder en speelser aangelegd.

Hierbij is de oorspronkelijke weide weer open gemaakt en uitgebreid, zodat de historische zichtas weer hersteld is. Daarnaast zijn er twee nieuwe zichtassen gecreëerd, aansluitend op de open weide. Hierbij zijn de dichte bossen verwijderd en is een open strook ontstaan met daarop enkele solitaire

boomgroepen, zodat het landschap langzaam over gaat van open weide naar bosgebied. Daarnaast zijn er twee waterpartijen aangelegd.

De dichte bossen sluiten direct aan op het landgoed Kniphorst/Havikshorst en dienen dan ook ter inspiratie voor het beheer van het landgoed. De huidige padenstructuur is echter afwijkend van het landgoed jachthuis Schijf maar kent een recreatief aantrekkelijkere vorm waardoor behoud en uitbreiding hiervan de voorkeur geniet.

Daarnaast vormt het nieuwe landgoed de overgang van deze dichte bossen naar het open agrarische landschap rondom Schijf, waardoor het een andere positionering in het landschap heeft. In het nieuwe landgoed moet deze overgang duidelijk beleefbaar worden, waardoor het landschappelijk gezien een logische rand vormt voor het landgoed jachthuis Schijf waar het historisch gezien onderdeel van uit gemaakt heeft.

Natuur Netwerk Brabant

Het nieuwe landgoed Havikshorst maakt al deels onderdeel uit van het Natuur Netwerk Brabant (NNB) en ook de nieuwe natuur zal hier deel van gaan uitmaken. Uitgaande van het effectenonderzoek NNB is de al bestaande natuur op het landgoed N16.03 Droog bos met productie. Het NNB omschrijft dit als volgt:

Algemene informatie

Droog bos met productie bestaat uit verschillende, veelal van oorsprong aangeplante, bosopstanden van den, (winter)eik, beuk, Douglas, lariks of fijnspar. De voedselarmere delen worden grotendeels gedomineerd door den, eik en beuk, op de wat rijkere bodems is er een hogere groei van beuk, Douglas, lariks en spar, met betere mengingsmogelijkheden. Dit bostype is de productievariant van het bostype dennen-, eiken- en beukenbos (zonder productie; 15.02).

Het bostype komt voor op een voedselarme tot lemige, zandige, zure ondergrond van het Droge Zandlandschap zoals op de Veluwe, delen van Drenthe en Brabant. Lokaal is het bostype te vinden in het Heuvellandschap, kalkarme duinen en strandwallen. Het bostype is veelal uit hakhout, heide- en stuifzandterreinen ontstaan, maar kan ook aangelegd zijn op voormalige landbouwgronden waardoor de bovengrond verrijkt is.

Het is het omvangrijkste bostype en combineert een redelijk tot goede groei met een ruime variatie aan, en mengingsmogelijkheden van, loof- en naaldboomsoorten, vooral op de wat lemigere bosgroeiplaatsen. Het maakt dit type tot het belangrijkste type voor de houtproductie. De diversiteit is (nog) relatief laag. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de uniforme aanleg en beheer in het verleden, door de jonge leeftijd van de bossen en onvoldoende abiotische kwaliteit als gevolg van verzuring en vermesting. Oudere bossen en bossen op of grenzend aan oude bosgroeiplaatsen, hebben een relatief hoge natuurpotentie vooral wanneer deze een gevarieerde structuur met substantieel aandeel zware bomen en dood hout hebben. De betekenis voor de biodiversiteit bestaat vooral uit (vaak bedreigde) paddestoelen, korst- en bladmossen, enkele vaatplanten, insecten en broedvogels.

Droog bos met productie kan bestaan uit meer lichtere bossen door (mengingen van) den, lariks, eik en berk en/of meer donkere bossen (door mengingen) met beuk, Douglas en fijnspar. De armere delen

blijven bij spontane ontwikkeling hoofdzakelijk een door dennen-, eiken en beuken gedomineerd bos. Op de wat rijkere delen leidt spontane ontwikkeling tot een bos waarin (combinaties van) beuk, Douglas, lariks of spar zullen gaan overheersen, vaak ten koste van den en eik. Het bostype combineert productieve soorten en een substantieel aandeel kwaliteitsbomen, met mede door het beheer beïnvloede, verschillende ontwikkelingsfasen, een gevarieerde bosstructuur, menging van boomsoorten en dood hout.

Spontane ontwikkelingen leiden (de komende decennia) vaak naar een dichter, vrij eenvormig bos met natuurlijke verjonging van beperkte samenstelling en matige productiepotentie. Natuurlijke verstoringen zoals windworp hebben (vooralsnog) een beperkt effect hierop. De bedekking, samenstelling en doorgroeiperspectieven van loofbomen, struiken en struwelen worden sterk beperkt door de mate waarin herbivoren aanwezig zijn (edelhert, ree). Vaak is menselijk beheer, zoals kap, begrazingsbeheer en inbreng van strooiselverrijkende soorten (zie Droge bos variant zonder productie; 15.02), nodig om dynamiek, variatie en vestigingsmilieus te bevorderen. Met aanvullende bosverjongingsactiviteiten met primair lokaal gewenste inheemse boom- en struiksoorten wordt een nieuwe gewenste bosgeneratie van voldoende ecologische kwaliteit gerealiseerd.

Afbakening

- Droog bos met productie omvat bossen op de voedselarme tot lemige zandgronden gedomineerd door loofbomen en (meereisende) naaldboomsoorten.
- Houtoogst is een doel en vindt periodiek plaats met een hogere intensiteit dan in de droge bossen beheertypen zonder productie, of boomsoorten die oorspronkelijk van buiten Europa zijn ingevoerd zijn dominant over meer dan 20% van het areaal van het betreffende bosgebied, ook als er geen productiedoelstelling is.

Het nieuwe landgoed is een kenmerkend productiebos op een reliëfrijk voormalige heidegebied. Beheer van dit bos is volgens het effectenonderzoek NNB gericht op het versterken van de biodiversiteit en stimuleren van de dynamiek. Dit kan gedaan worden door open plekken te creëren, bosverjongingsactiviteiten met lokaal gewenste inheemse boom- en struiksoorten die nu niet of nauwelijks aanwezig zijn, maar ook het laten liggen van dood hout en de natuurlijke dynamiek stimuleren kunnen hier onderdeel van zijn. In het algemeen zal de natuurwaarde mee stijgen met het ouder worden van het bos. Daarnaast is het belangrijk om de infiltratiefunctie van de lagere delen te behouden en stimuleren. Tot slot worden de voorgenomen ingrepen om de bosranden te verzachten als meerwaarde bestempeld voor de natuurwaarden.

Beheerplan nieuwe en bestaande natuur

Het beheerplan 'Nieuwe en bestaande natuur' gaat in op de verschillende natuurzones op het nieuwe landgoed Havikshorst. Per zone omschrijft dit beheerplan de maatregelen die genomen dienen te worden over de jaren om tot een gevarieerd en biodiversiteitsrijk natuurgebied te komen op de overgang van bos naar agrarisch gebied.

Algemene beheers-eisen

Bij het beheer en onderhoud van de natuur op landgoed Havikshorst dient ten aller tijden rekening gehouden te worden met de natuurlijke processen van een natuurgebied. Dit betekent dat altijd met respect voor de natuur gehandeld dient te worden en het ecologische belang voorop staat. Zo dienen de

grote werkzaamheden enkel buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het opruimen van bijvoorbeeld steen- of takkenhopen die dieren een schuilplaats bieden dienen buiten de gevoelige seizoenen te gebeuren, met name buiten het voortplantingsseizoen en de winterrust, zodat dieren de mogelijkheid hebben veilig weg te komen.

Bestaande productiebossen

De bestaande productiebossen bestaan voornamelijk uit een monocultuur van grove den en eik. Uitgangspunt bij het beheer van deze bossen is het stimuleren van biodiversiteit en natuurlijke dynamiek, zoals eerder beschreven door NNB. Het bosbeheer dient te voorkomen dat het bos dicht groeit en dient hiervoor het bestaande bomenbestand te dunnen, waardoor jonge beplanting ook de kans krijgt te groeien. Hierbij dient een focus te liggen op gewenste inheemse soorten. Exoten zoals Amerikaanse vogelkers dienen te worden verwijderd en ook dient het nieuwe opschot te bestaan uit een mix van soorten, zodat er geen nieuwe monocultuur ontstaat.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de huidige samenstelling van het bos voor een productiebos redelijk divers is, er is geen directe noodzaak voor direct ingrijpen of achterstallig onderhoud. Door de bosranden die overal aanwezig zijn wordt de biodiversiteit al versterkt, maar het zou een logisch vervolg zijn om in het bosbeheer ieder jaar op kleine schaal een paar bosverjongingsactiviteiten op te zetten om zo een verbinding te maken tussen de bossen op landgoed jachthuis Schijf en de bosranden op landgoed Havikshorst.

Harde bosrand

De huidige bosranden in het plangebied zijn nagenoeg allemaal harde bosranden, waar de bosvegetatie direct over gaat in weide- of akkervegetatie. Deze bosranden zijn ecologisch gezien niet logisch en versterken de biodiversiteit niet omdat een mantel-zoom vegetatie ontbreekt. Het streven is om zo veel mogelijk de harde bosranden om te zetten in zachte bosranden met een mantel-zoom vegetatie. Echter biedt de harde bosrand wel een esthetische waarde, waarbij er zichtlijnen zijn vanuit de wandelpaden in het bos naar de open gebieden.

Het beheer van deze harde bosranden bestaat uit het verwijderen van de hoge struiklaag, waardoor de zichtlijnen behouden blijven. De lage struiklaag is hierbij geen belemmering en kan behouden blijven. Enkele opkomende inheemse boomvormers in de bosrand kunnen behouden blijven en uitgroeien om de diversiteit van de bosrand te versterken.

Zachte bosrand met mantel-zoom vegetatie

Daar waar de harde bosrand niet noodzakelijk is, zal deze omgevormd worden naar een zachte bosrand met mantel-zoom vegetatie. Hierbij wordt de overgang van hoog bos naar weide- of akkervegetatie geleidelijk gemaakt, zoals dit in een natuurlijk gevormd bos ook is.

Het beheer van deze mantel-zoom vegetatie bestaat uit het extensief beheren van de beplanting. De boomvormers die aangeplant worden dienen vrij uit te kunnen groeien, waarbij concurrentie van zaailingen voorkomen moet worden. Het streefbeeld is een halfopen bomenzone waardoor deze luchtig blijft. Ook de struiken die geplant worden dienen vrij uit te kunnen groeien zodat ze een halfgesloten struiklaag vormen. De kruidenrijke zoom dient extensief beheerd te worden en vrij gemaakt van bomen en struiken, zodat de open plekken niet langzaam dicht groeien.

Open veld in bos

Het 'open veld in bos' bestaat uit een open veld begroeid met bloemrijk grasland. In dit open veld zijn enkele solitaire beeldbepalende bomen (bestaand of nieuw aan te planten). Op deze aangemerkte bomen na dient het open veld open te blijven, opkomende zaailingen van bomen of struiken dienen jaarlijks verwijderd te worden. Het bloemrijk grasland dient volgens het beheer van een bloemrijk (nat) grasland beheerd te worden, zie hiervoor de zone 'Bloemrijk grasland'

De eventueel aanwezige vennen of amfibieënpoolen dienen open gehouden te worden. Wanneer deze dreigen te verlanden dienen deze uitgebaggerd te worden tot de oorspronkelijke diepte.

Historische akkervegetatie

Voordat er ingezaaid kan worden, moet het perceel goed voorbereid worden. Bewerk de locatie als zijnde een akker. Maak het perceel vrij van alle aanwezige vegetatie. De eerste keer bestaat uit spitten of ploegen en daarna zaaiklaar maken met bijvoorbeeld een cultivator met eventueel een kruimelrol. Indien het terrein erg verruigd is, dan eerst de onkruiden zoals Ridderzuring, Akkerdistel, Winde en Kweekgras zoveel mogelijk verwijderen. Vanaf het tweede jaar alleen niet-kerende grondbewerking toepassen, bijvoorbeeld jaarlijks eggen met schijfeg en cultivator en dan niet meer omploegen.

Een akkerbloemenmengsel kan in principe jaarrond gezaaid worden, maar het liefst in het najaar of in het voorjaar. Als u in het najaar zaait, zullen de winterannuëlen zoals korenbloem en klaprozen zich beter ontwikkelen. Winterannuëlen zijn éénjarigen die deels al in het najaar kiemen. Als u in het voorjaar zaait, zullen voornamelijk Kamille en Gele ganzenbloem zich goed ontwikkelen. In iedere situatie, grondsoort en zaaitijd zullen weer andere soorten de boventoon voeren. Als de kiemplanten enigszins ontwikkeld zijn, is het aan te bevelen om storende onkruiden zoals Ridderzuring, Melde en Perzikkruid weg te wieden. Verder kunt u de akkerbloemen hun gang laten gaan.

De bodem iedere jaar oppervlakkig bewerkt te worden. Laat eerst de planten goed uitzaaien. Door in de eerste jaren steeds een beetje bij te zaaien, ontwikkelt zich een goede zaadbank (zaadvoorraad in de grond). Daarbij alleen de bovenste vijf tot tien centimeter van de grond roeren met een freese of cultivator. Juist niet diep ploegen, want daarmee werkt u de zaden te diep onder. Indien de vegetatie steeds voldoende kans krijgt zich uit te zaaien, zal er daarna voldoende zaad beschikbaar zijn en zal, bij goed beheer, het mengsel jarenlang zelfvoorzienend zijn. Eventueel kunt u na een aantal jaren bepaalde soorten iets bijzaaien als soorten dreigen te verdwijnen.

Bloemrijk grasland

Het eerste jaar is een investeringsjaar, met helaas weinig bloei in het bloemrijk grasland. Doordat u voor het inzaaien de grond heeft moeten bewerken, ontwikkelen er waarschijnlijk veel snelgroeiende onkruiden zoals Melde en Perzikkruid. Deze zijn te bestrijden door in het eerste jaar drie tot vijf keer te maaien en het maaisel af te voeren. Laat de begroeiing niet hoger worden dan zo'n dertig centimeter en maai deze terug tot zo'n vijf centimeter. Hierdoor valt er veel licht op de bodem en kunnen veel zaden kiemen. In dit eerste jaar kan de zode met bloemplanten zich goed ontwikkelen.

Vanaf het tweede jaar overgaan op één tot twee keer per jaar maaien en afvoeren. Maai jaarlijks steeds in dezelfde periode, met een speling van maximaal twee weken. Door een constant beheer wordt een stabiele bloemrijke vegetatie verkregen, doordat soorten zich in de vegetatie kunnen vestigen en

handhaven. Als er nog veel voedingsstoffen in de grond zitten, is het nodig in de eerste jaren een stevig maaibeheer toe te passen om goed te verschralen. Vaak is twee keer maaien noodzakelijk. Extra ruige of snelgroeiende delen in het terrein kunnen nog vaker gemaaid worden.

Houtwal

De aanwezige houtwallen dienen extensief beheerd te worden door middel van hakhoutbeheer. Dit houdt in dat iedere 6 jaar 1/3^e deel van de struiken in de houtwal tot op ca. 30cm boven de grond wordt afgeknot, om zo te voorkomen dat de houtwal uitgroeit tot een bossingel. Deze dunning dient willekeurig door de houtwal heen gedaan te worden, zodat de houtwal een eenduidig beeld blijft houden.

Bomenrij

Nieuwe bomenrijen in het plangebied dienen onderhouden te worden als bomenlaan. Hierbij worden de enkelstammige bomen gefaseerd opgekroond tot een hoogte van minimaal 4 meter. Het opschot tussen de bomen dient verwijderd te worden zodat de bomen optimaal kunnen groeien en geen concurrentie ervaren van andere boomvormers.